



**Ávarp
forseta Íslands
Guðna Th. Jóhannessonar
við minningarstund
um látna sjófarendur**

**Hafnarfjarðarkirkju
11. febrúar 2024**

Biskup Íslands, sendiherra og sendifulltrúar,
kæru gestir á þessari fallegu minningarstund.

Ég þakka ykkur fyrir að koma hér saman. Þannig heiðrum við minningu þeirra sem hlutu vota gröf fyrir 65 árum, þeirra sem héldu úr höfn á fjórum skipum í þremur löndum en sneru ekki aftur heilu og höldnu. Alls voru þau 153 og harmurinn mikill á mörgum heimilum.

Við fögnum því og þökkum fyrir það, við Íslendingar, að sjóslýsum hefur snarfækkað hér við land. Þau líða jafnvel heilu árin án þess að mannskaði verði á hafi úti. Vissulega vitum við af þeirri ógn sem þar getur beðið, sem getur valdið svo miklum háska og meini. Í nýliðinni viku sökk fiskiskipið Kambur við Færeyjar. Fjórtán manns var bjargað en tveggja saknað. Nú er hugur okkur því með frændum vorum Færeyingum, rétt eins og þeir hugsa hlýtt til okkar og rétta hjálparhönd þegar mikið liggur við.

Söguna verðum við líka að kunna. Við þurfum að meta að verðleikum líf þeirra sem hér drógu björg í bú og gegndu sínum störfum í eigin þágu og annarra. Skipverjarnir á síðutogaranum Júlí vonuðust að sjálfsögðu eftir þokkalegum hlut þegar þeir héldu í sína veiðiferð snemma árs 1959. Jafnframt lá fyrir að með iðju sinni myndu þeir leggja sitt af mörkum til samfélagsins alls. Frá byrjun síðustu aldar byggðust aukin lífsgæði og framfarir á Íslandi að miklu leyti á tækniþróun í sjávarútvegi; vélvæðingu og stærri skipum, nýjum verksmiðjum og fiskiðjuverum, nýrri þekkingu af ýmsu tagi.

Smám saman jókst líka öryggi manna til sjávar. Vitar voru reistir, ljósduflum komið fyrir undan ströndum landsins og þeim þurfti að sinna. Til þess var fengið vitaskipið Hermóður og þar um borð lögðu menn því sitt af mörkum, reyndar einnig við landhelgisgæslu þegar aðrar annir leyfðu. Áhöfnin var samhent, andinn góður. Það veit ég nánast frá fyrstu hendi því að afi minn var skipstjóri á Hermóði – var í frítúr þegar skipið fórst.

Víst má segja það sama um mennina á Júlí og Blue Wave, hinum kanadíska togara sem einnig fórst snemma árs 1959. Á þessari minningarstund minnumst við einnig þeirra sem fóru þá frá Grænlandi í sína hinstu ferð með glænýju farþegaskipi, Hans Hedtoft. Sjórinn átti að vera örugg og greið siglingaleið en því reyndist ekki að heilsa.

Hvers vegna fór svo sem fór? Hvers vegna urðu þessi skelfilegu sjóslys? Við vitum um veðurham og voðalega ísingu. Við vitum um borgarísjaka, við vitum um stórsjóí og hnúta sem skella á skipum. Öll sú vitneskja hjálpaði okkur svo til að fækka slysum, og hjálpar enn. Þannig lærum við af reynslu – biturri reynslu – og reynum að fyrirbyggja frekari skaða.

En svo spyrjum við einnig hinna dýpri spurninga, um æðri máttarvöld og mannlíf sem glatast. Trú getur verið hollt haldreipi, sú trú að þótt vegir guðs séu órannsakanlegir megi halda að allt hafi einhvern tilgang og ekki síður að við hittum horfna ástvini á ný, á hamingjusömum stað. Þannig getur fólk reynt að takast á við sorg sína – djúpa sorg og hún kvaddi víða dyra eftir skipsskaðana miklu fyrir 65 árum.

Hér á Íslandi voru þau mörg sem misstu föður eða son, maka eða unnusta, mörg sem þurftu æ síðan að reyna að lifa með þeirri þraut. Þá getur samkennd varðað miklu. Á þessari kærri stund hér í Hafnarfjarðarkirkju heiðrum við minningu þeirra sem létu lífið í greipum hafsins en vottum þeim líka samúð sem þurftu að þola hinn mikla harm. Og við þökkum fyrir að okkur hefur tekist að auka öryggi sjófarenda þótt við megum aldrei sofna á verðinum.

Loks þakka ég þeim sem áttu frumkvæði að þessari minningarstund og sýningunni hér í safnaðarheimilinu um sjóskaðana skelfilegu í ársbyrjun 1959. Þetta er svo sannarlega virðingarvert og fallett framtak.

Góðir áheyrendur: Við minnumst nú þeirra 95 sem fórust með Hans Hedtoft, þeirra 16 sem fórust með Blue Wave, þeirra 30 sem fórust með Júlí og þeirra 12 sem fórust með Hermóði. Blessuð sé minning þeirra allra.